YUGAT K NYVTÁR

ZERKESZTIK
NYŐ MIKSA ÉS
TVANY LAJOS

25. sz. Ára 30 fillér

CSÁTH GÉZA

A JANIKA

TRAGIKOMÉDIA
2 FELVONÁSBAN

FALUS

A NYUGAT KIADÁSA

A JANIKA

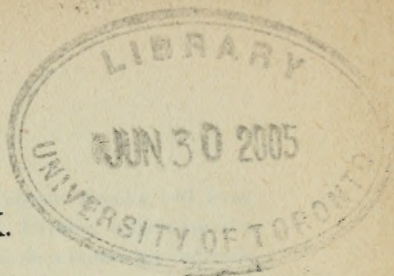
TRAGIKOMÉDIA 2 FELVONÁSBAN

IRTA: CSÁTH GÉZA

A NYUGAT KIADÁSA

Világosság könyvnyomda r.-t., Budapest, VIII, Conti-utca 4.

SZEMÉLYEK.

Pertics Jenő
Pertics Jenőné
Perticsné anyja, özv. Telkesyné
Boér Kálmán
Tolnay, háziorvos
Pataky, sebésztanár
Schwarcz tanár
Szakácsnő
Szobalány
Egy idegen cseléd
Temetkezési szolga
Levélhordó

Történik Budapesten. Ma.

Először adták a „Magyar Szinház"-ban
1911 május 20-án.

SZEMÉLYEK.

Az asszony. Pertics Jenőné, Telkesy Aranka. 40 éves. A haját valószinüleg festi. Divatos, szőkés-vörös a haja. Erős, mély hangja van, de a mozdulatai nőiesek. Magas termetü, jól öltözik. Nagy soppos frizurát hord, a füle elé is fésül egy kevés hajat. Gyakran babrál a kontyán. Az arca kissé megviselt, de általában a korához képest elég jó kondicióban van. Nem rossz, de nem is jó ez a nő, nem kicsinyes, de nem is intelligens ; sok van ilyen és végeredményében inkább az értékes nők közé sorolják őket.

A férj. Pertics Jenő. 50 éves, alacsony, kopasz, kajlabajszu, elhizásra hajlamos. Jó és udvarias ember, könnyen elérzékenyülő. Tulgyengéd apa és férj. Dolgozik reggeltől estig, hogy ellássa a gyerekeit. Szereti a hivatalát és bizonyos állati örömmel végzi a szokásos munkát. Alacsony gallért és megvarrt szines nyakkendőt visel, a nadrágjának állásáról látszik, hogy nem jó szabónál dolgoztat, talán kész ruhát vásárol.

Boér Kálmán. 36 éves. Cvikkeres. Sötétszőke haj, angol bajusz. Neuraszténiás arc, egy érzékeny emberé, aki az érzékenységet saját maga előtt is titkolja. Az első felvonás végéig megőrzi az önuralmát, akkor hirtelen tör ki az elfojtott indulatossága. Járásában van valami uri karakter, előkelőség, ami itt ebben a sötét pesti polgári milliőben is megmaradt.

A szakácsnő. (Maris.) Elhizott, sápadt nőszemély, öreg és ellenszenves, de nyilt szemü, kitanult és ismeri az életet.

A szobalány. Fiatal, de rossz arcu. (Az asszony nem fogad csinos cselédet.) Sápadt. Zsidós hangsulylyal beszél, modorosan mint a boltokban a pesti szolgálók a segéddel.

A háziorvos. 40 éves, enyhén kopasz, udvarias ember. Olyan orvos, aki már tul van minden orvosi ambición. Dolgozik, mert öröme telik az érdeklődésben, amely munkájában körülveszi, de legjobban szeret kártyázni. Az a pesti háziorvostypus, amely csak a tanárok impresszáriója. Az első felvonásban a ritka és komplikált diagnózis kissé felizgatja.

A sebész. Nagystilü szélhámosok tipusa. Roppantul az előtérbe tudja magát tolni. Magas, szép ember, kis kecskeszakállal és vékony, éles hanggal. Kegyetlen, közömbös hóhértermészet.

Schwarcz tanár. A bécsi iskola. Fontoskodó, magyarázgató, könyvember. Inkább tudós, mint orvos. Mosolyog és mindig magyarázó pózokba helyezkedik el.

Telkesyné. A Petricsné anyja. Molett asszony. Erősen puderezi és füzi magát. Bizonyos vén kokott jellege van, de kedves asszony.

Temetkezési szolga. Sápadt, rosszul borotvált, penészes kis ember.

Az idegen cseléd. Fiatal, széphangu, fess lány. A legkülönb nő az egész társaságban.

ELSŐ FELVONÁS.

Nagy, de nem világos és stilus nélkül butorozott polgári ebédlő. Reggelihez teritett asztal, findzsákkal, tejes lábassal, vizes üveggel. Az asztal kissé már szét van dulva, egy asztalkendő az egyik széken, a másik összegyürve az abroszon. Már hárman, vagy többen is reggeliztek itten. Perticsné jobboldalt összekuporodva slafrokban ujságot olvas. Csak hevenyében van megfésülve, a kontya részben lóg, de az arca már erősen puderezett. Nagytermetü, jóalaku asszony. Azt a benyomást kelti, hogy minden pillanatban érzi a termetének szépségét. A szinpadon körülbelül fél percig egyedül van. Lapoz az ujságban, babrálja a haját, ülési módot változtat. A közönségnek érezni kell, hogy ni, ez a nő milyen jól és biztosan érzi magát, kissé öreg már és most reggel gusztustalan is, de este mutatós lehet. Ha a szinésznő azt érzi, hogy ezt az impresszió-sorozatot nem tudja ennyi idő alatt a közönségben felkelteni, akkor ezt a némajátékot ki kell nyujtani tovább.

Szobalány (megjelenik a jobb hátsó ajtóban, halkan mondja): Nagysága kérem, a Janika azt mondta, hijjam a nagyságát.

Perticsné: Az a gyerek csak most kel fel, mondja meg neki, hogy siessen, öltözzön.

Szobalány: Igenis! (Eltünik.)

Kis szünet.

Perticsné (ujságolvasásba merül. Csengetés. A szobalány áthalad a szobán és látni a nyitva-hagyott előszobaajtón, amint beereszti a postást.)

Postás: Jó reggelt kivánok! Ajánlott van kérem! Boér Kálmán miniszteri titkár urnak.

Szobalány: A nagysága majd átveszi, menjen csak be.

A postás: Nincs itthon Boér ur?

Perticsné: Nincs.

A postás: És van a nagyságának irott meg. hatalmazása?

Perticsné: Van hát. Ejnye, hát maga nem tudja; ez az ur nálunk lakik és meghatalmazás van tőle. (Felkel és a pohárszék egyik fiókjából kiveszi az ivet.) Itt van ni!

A postás (megnézi): Tessék kérem aláirni.

Perticsné (ir.)

A postás: Uj ember vagyok kérem, csak elseje óta kézbesitek ebbe a kerületbe. Kezeit csókolom.

Perticsné (leül az asztalhoz ujra. A szobalány kiereszti a levélhordót, azután visszajő az oldalszobába, nyilván tisztogatni. Az asszony egy ideig némán nézi a levelet, azután felbontja egy hajtüvel, átfutja, boritékba visszateszi. Tovább olvassa az ujságot.)

Szobalány (ujra megjelenik a jobb hátsó ajtó-

nál): Kérem a Janika nagyon sir és azt mondta, hogy rögtön hijjam a nagyságát. (Csakugyan hallani valami gyereksirást.)

Perticsné: Mi baja már megint ennek a gyereknek?! (Lassan kimegy, mint aki már megszokta a kicsi szeszélyeit.)

Kis szünet.

Szobalány (az asztalon rakosgat, egyet és mást a pohárszékbe visz és a polcra meg a fiókba rak, közben kiáll az előszobaajtóba): Boris!

Szakácsnő hangja: Mit akar?

Szobalány: Mondok magának valamit. Nekem ugy jön, hogy ebben a házban máma valami nagy hecc lesz... (A szakácsnőnek egy pillanatra hallatszik a hangja, de nem érteni, hogy mit mond.) Majd meglátja! (Leszedi az asztalt, összehajtogatja az abroszt, dudol): Szebb vagy, mint az anyád, az ég szakadjon rád...

Perticsné (belép a jobb hátsó ajtón): Lujza, magának rögtön fel kell menni a mamához, siessen, mondja meg neki, hogy a Janika beteg és kéretem, mindjárt jöjjön le.

Szobalány: Igenis! (Kimegy, látni a nyitvahagyott előszobaajtón át, hogy mindjárt elmegy csak egy kendőt vesz előbb a hátára.)

Perticsné (a telefonhoz lép, vár): Halló, halló.

Kérem házfelügyelő ur, legyen szives a központot. Halló, központ, a 38—79-et. A 38—79-et. (Rövid szünet.) A belügyminiszterium? Halló! Kérem sürgősen Boér Kálmán urat! Igen? (Rövid szünet.) Maga az Kálmán? Kérem jöjjön haza mindjárt, Janika nagyon beteg. Igen, lázas. Éppen most tettem neki be a hőmérőt. Egészen magánkivül van ez a gyerek. Félek, hogy nagyon beteg lesz. Hozza mindjárt a kocsiján dr. Tolnayt is. Még otthon találja ... No jó, de akkor elmegy hazulról és akkor csak estefelé kapjuk meg ... Nem, mindjárt kell! Kemény-utca 12, II. emelet. Siessen! (A kagylót leteszi, háromszor megnyomja a csillárról lógó csengetyüt.)

Szakácsnő: Tetszik parancsolni? (A fenékajtóban megjelenik.)

Perticsné: Huzza át Boris az én ágyamat, a lepedőt, a paplant, a vánkosokat, mind cserélje ki tisztával. Siessen, mert mindjárt jön az orvos. A Janikát azután át fogjuk fektetni. A többi ágyakat vesse fel és rakja rendbe a szobát. Ha az ebéd késik, nem baj.

Szakácsnő (a jobb hátsó ajtón kimegy.)

Perticsné (pár percig keresi a levelet, azután megtalálja a pohárszéken és elzárja, majd a tükör elé áll és a fésüvel próbálja igazitani a rendetlen kontyát. Csengetés. Kimegy az elő-

szobába, kinéz a kémlelőlyukon és beereszti a szobalányt.)

Szobalány: Azt izeni kérem a nagysága, hogy rögtön jönni fog.

Perticsné: Mit csinált?

Szobalány: A konyhában volt, de készült valahová, mert utcára volt öltözve.

Perticsné: Jól van, menjen be és segitsen Borisnak az ágyat áthuzni. (Szobalány a jobb elülső ajtón ki akar menni.) De siessenek!

Szakácsnő (a jobb elülső ajtón bejön s egy feltünően piszkos vánkos van a kezében): Nagysága kérem, erre a vánkosra nem tetszett adni huzatot.

Perticsné: Ágyazza csak be az ur ágyába. (A hátsó ajtón el.)

Szakácsnő: Igenis!

Kis szünet.

Szakácsnő: Már telefonált is.

Szobalány: Kinek!?

Szakácsnő: Kinek, hát a „Kálmánnak!"

Perticsné hangja: Lujza! Lujza! Jöjjenek! (Gyermeksirás hallatszik.) Én nem értem magukat! (A szakácsnő és szobalány a jobb hátsó ajtón sietve el. Körülbelül 5—6 másodpercig a szin üres, azután csengetés, ismételt csengetés.)

Szobalány (a jobb elülső ajtóból jön, átmegy a szobán és kinyitja az ajtót): Kezét csókolom!

Telkesyné: Jó reggelt!

Perticsné (a jobb elülső ajtóban megjelenik): Kisztihand, mama! (Összecsókolódznak.)

Telkesyné: No mondd már, mi van a Janikával?

Perticsné: Nagy láza van, éppen most tettem be neki a hőmérőt. Kérem, menjen be hozzá, mama, nekem sietnem kell magamat rendbehozni, mert mindjárt itt lesz az orvos.

Telkesyné: Tolnaynak telefonáltál?

Perticsné: Nem! Kálmánnak a miniszteriumba! (A szakácsnő átmegy, ki az előszoba felé, a beszélgetés pár pillanatra megakad.) Hiszen tudja a mama, hogy megigértem neki, hogy akármi történik ezzel a gyerekkel, rögtön értesitem.

Telkesyné: Mégis értesiteni kell Jenőt is!

Perticsné: Telefonáljon neki, mama!

Telkesyné: Jó, de azt fogom neki mondani, hogy az előbb én telefonáltam Kálmánnak.

Perticsné: Köszönöm mama, mindegy. (Jobb hátsó ajtón el.)

Telkesyné (telefonál): Halló! Kérem a 80—15-öt. Igen, 80—15! Halló! Kérem, a számvevőség? Igen? . . . Akkor kérem sürgősen Pertics urat. Az anyósa. Halló! Te vagy az, Jenő?

Azt akarom veled tudatni, hogy a kis fiad, a Janika, beteg. Nagy láza van . . . Csak az elébb . . . Már gondoskodtunk orvosról . . . Telefonáltam Kálmánnak, hogy hozza Tolnayt. Reméljük, nem lesz semmi nagyobb baj . . . Már minek jönnél haza? . . . Most méri a lázát. Még nem tudni. Isten veled.

Perticsné (a jobb hátsó ajtón jön be, otthoni reformruhát huzott. A ruha vöröses bordó, igen egyszerü, de jó szabásu és anyaga finomnak látszik. Hátul még nincs begombolva. A kezében hőmérő): Nézze, mama, az istenért, jól látom-e, harminckilenc hattized?! . . . Csupa láz annak a gyereknek az arca és egészen zavarosak a szemei.

Telkesyné (az ablakhoz megy, megnézi): Ez, fiam, harminckilenc hattized! (Némán, komolyan néznek egymásra.)

Perticsné: Nohát éppen csak ez kellett nekem! . . . (Megfordul, hogy az anyja hátul bekapcsolja a ruháját. Az inge kilátszik és a meztelen háta is. Dusan csipkézett, de nem egészen tiszta ing, vörös szalag van belefüzve. Fésülködik.)

Telkesyné (fésülni kezdi.)

Szünet.

Perticsné: Ha ez a gyerek meghal, én meg-

ölöm magamat! (Szenvedélyesen mondja, de nem tul hangosan.)

Telkesyné: Ejnye, már miért halna meg; én nem értelek, hogy ennyire meg vagy ijedve!

Perticsné: Jól tudja a mama, hogy miért vagyok megijedve és nem ért?

Telkesyné: Már én azt mondom, hogy nem jó anya az, aki nem egyformán szereti a gyermekeit és ezt megmondtam neked máskor is és most is mondom.

Perticsné: Jó, jó, mama, jó, de én nem tehetek róla! (Befejezi a frizuráját, amely divatos, szép, de még sem izléses, mert a haj festett voltát a pompázatos volta miatt elárulja.)

(Csengetnek. A szobalány kisiet ajtót nyitni. Tolnay és Boér lépnek be.)

Boér: Tessék! (Előrebocsátja az orvost. Az előszobában leteszik a felöltőiket, azután bejönnek az ebédlőbe.) Tessék!

Tolnay: Kezeiket csókolom, kisztihand! (Mélyen meghajlik és kezet fog a hölgyekkel.)

Perticsné: Az istenért, doktor ur, nézze, milyen óriási láza van a fiamnak és nyugtasson meg bennünket, iszonyuan meg vagyunk ijedve. (Átadja a hőmérőt.)

Tolnay: Ne tessék kérem aggódni. (Megnézi a hőmérőt.) Egy kis gyermekbetegség lesz;

nagyságos asszonyomnak nem kell ezt magyarázni. Jó ez a hőmérő?

Perticsné: Azt hiszem.

Tolnay: No majd én is megmérem. Mióta panaszkodik a Janika?

Perticsné: Az este még semmit sem vettünk észre. Tegnap délután egy kis barátjánál volt fent a második emeleten. Este ugyan keveset vacsorált, ugy emlékszem ... (Az orvos és az asszony a jobb elülső ajtón kimennek.)

Boér (idegesen járkál a szobában.)

Telkesyné (leül az ablak melletti karosszékbe.)

Kis szünet.

Telkesyné: Sohase tudja az ember ezekkel a gyerekekkel!

Boér: Parancsol!?

Telkesyné: Mondom, hogy sohase tudja az ember, ezekkel a gyerekekkel mikor van baj.

Boér: Igaz!

Szünet.

Telkesyné: Gondolom, Janika egyszer egy torokfájást leszámitva, nem is volt még beteg!

Boér: Nem, soha semmi baja se volt.

Telkesyné: No, én bizom Tolnay doktorban.

Szünet.

Boér: Nagyságos asszonyom mikor jött át?

Telkesyné: Mindjárt reggeli után. Aranka küldött értem. Akkor én „telefonáltam magának“, hogy hozza a doktort és megtelefonáltam Jenőnek is, hogy beteg a gyerek.

Boér: Igen. (Szórakozottan maga elé néz.) Most emlékszem, mintha este láttam volna a gyerek szemein, hogy lázas. Egy pillanatra, emlékszem, ránéztem és ugy keresztülment rajtam, no, ennek valami baja lesz . . . és csendesebb is volt a vacsoránál, hiszen tudja a nagyságos asszony, mennyit szokott beszélni.

Telkesyné: Igazán borzasztó, hogy ennek az Arankának hogy kijut a betegápolásból. Hát Istenem, minden anyának kötelessége és szivesen áldozza oda az idejét és a szépségét is, de mégis, a mult évben a Jenőke difteritisze, meg a Palika sarlachja, azelőtti évben megint a Palika kanyarója. Ez kicsit sok volt.

Szünet.

Telkesyné: Aranka nagyon meg van ijedve.

Boér: Inkább elég nyugodt.

Telkesyné: Maga nem ismeri őt e tekintetben. Borzasztó izgatott. Csak erőlködik, hogy nyugodtnak látszassék és sikerül is, de én észreveszem. Rendkivüli lelkiereje van.

Boér: Igen, páratlan lelkierő van benne.

Szünet.

(Három rövid csengetés, ajtócsapás.)

Telkesyné: Ugyan ki jöhetett?

Boér: Ez Jenő lesz! (Feláll.) Ő szokott igy csengetni.

Telkesyné: Jenő?

Pertics (megjelenik az ajtóban): Kisztihand, mama! (Kezet csókol cuppantva, azután megcsókolja jobbról és balról.) Szervusz! (A férfiak kezet fognak.)

Pertics: Hát mi történt?

Telkesyné: A doktor benn van a gyereknél Arankával, még nem tudunk semmit.

Pertics: Szent Isten! (Összecsapja a kezeit. A felkiáltás és a gesztus fontoskodó. Olyan, mintha előre elhatározta volna, hogy ezt mondja, mert el volt készülve rá, hogy valami sulyos diagnozist mondanak.)

Telkesyné: Lehet, hogy csak egy kis influenza. Ne légy annyira megijedve!

Pertics: Hiszen ismer a mama, mennyire féltem a gyermekeimet... (Ide-oda járkál.) Egy órai szabadságot kértem, hogy körülnézzek itthon... Te elhoztad a doktort, ugy-e?

Boér: Igen!

Pertics: Nagy szerencse, hogy a hivatalod olyan közel van hozzá, másképp talán már nem is találtad volna otthon.

Telkesyné: A doktor, ugylátszik, azt gondolja, hogy Aranka nem jól mérte a lázat, vagy hogy rossz a hőmérő, mert ujból megméri.

Pertics: Aranka mérte?

Telkesyné: Igen.

Pertics: Mennyi volt?

Telkesyné: Harminckilenc és hattized.

Pertics: Akkor annyi is az! Szent Isten! (Most már hangosan.) Harminckilenc és hattized és az a gyerek tegnap este még teljesen egészséges volt! (Kissé exponáltan érzi magát a jó apa szerepében és természetszerüleg tuloz, mint ilyenkor az emberek szoktak. Le, fel sétál, majd hirtelen megáll.) Ha Aranka mérte, akkor annyi is volt. És tegnap ennek a gyereknek semmi baja nem volt. Erre pozitive emlékszem. Pozitive emlékszem. Te is emlékszel, ugy-e? (Boér felé fordul.)

Boér: Én egy pillanatra mintha lázasnak láttam volna a szemeit, de ez csak most utólag jutott eszembe.

Szünet.

Pertics: Nohát én bemegyek. (Kimegy a bal hátsó ajtón. Az orvos és az asszony az elülső ajtón jönnek ki.)

Boér (a férj után kiált): Jenő! Jenő!

Perticsné: Jenő is megérkezett?

Telkesyné: Igen!

Boér (visszatér a férjjel): A másik szobába fektették?...

Perticsné: Legyen szives, mama, menjen be addig a gyerekhez!

Telkesyné (némán kimegy.)

Pertics: Alázatos szolgája, doktor ur! (Kezet fog.) Hát kérem, hogyan áll a dolog?

Kis szünet.

Tolnay: Hát én kérem elő fogom adni a véleményemet. Tessenek talán helyet foglalni. (Csend, elhelyezkednek.) A vizsgálat nyomán, amelyet az imént megejtettem, arra a következtetésre jutottam, hogy a kis fiunak csontvelőgyulladása van. A baj infekciózus természetü, igen heves, ugy hogy itt sürgősen tenni kell.

Pertics: Jézus, Istenem!

Tolnay: Elsősorban és kizárólag az operativ beavatkozás jön itt szóba. Ennek módozatait azonban egy konzilium van hivatva megbeszélni, amelynek összehivását sürgősen, még ebben az órában szükségesnek tartom.

Pertics: Csak siessen, doktor ur, az istenért, tessék, itt a telefon. Tanárt hivjon rögtön. (Mindannyian felkelnek, mozgolódnak.)

Tolnay: Pataky és Schwarcz professzorokat fogom hivni. (Megnézi az óráját.) Talán még

otthon vannak. Addig, nagyságos asszonyom, tessék hideg borogatásokat rakni a fájós lábra, 10 percenként váltogatva és tessék leküldeni jégért.

Perticsné: Igen. (Kimegy a konyha felé.)

Tolnay (telefonál, a többiek izgatottan figyelik): Halló! (Vár, leteszi a kagylót, ujra felveszi, ujra leteszi, végre türelmét veszti és kopog.) Halló, kérem 74—22-t! Igen, 22-t! Halló! Kérem Schwarcz tanár urat. Te magad vagy? Szervusz. Egy sürgős konziliumra akarlak felkérni. Igen, rögtön kellene. Osteomyelitis acutissima. 39 és hattized temperatura. Most diagnosztizáltam. Tehát rögtön jössz. Hozd magaddal Palotayt vagy értesitsd előbb telefonon, ha nincs otthon, akkor Horváthot. (Az asszony keresztülmegy a szobán, utána a szakácsnő mosdótálat visz tele vizzel.) Tehát rögtön indulsz, Pertics Jenő ur fia, József-utca 17, II. emelet. Hányas szám kérem? . . .

Pertics: Nyolc.

Tolnay: II. emelet 8, . . . 17. Igen. (Leteszi a kagylót.)

Pertics: Hol fogják operálni, kérem, doktor ur?

Tolnay: Pataky professzor a Major-szanatóriumban operál legszivesebben. Horváth —

szintén. Ha a konzilium csatlakozik a véleményemhez és a sürgős operációt kivánja, akkor egy óra mulva beszállitjuk és az operációt rögtön megcsináljuk.

Pertics: Engedje meg doktor ur a kérdést, hiszen legjobb ezt mindjárt tisztázni, mennyibe fog kerülni az operáció és a szanatórium előreláthatólag?

Tolnay: Hát kérem, ezt igy egyszerre nagyon bajos megmondani. Ugy körülbelül 7—800 korona körül lehet az egész. Egészen ezerig.

Pertics: Igen.

Szobaleány (egy fazékban jeget hoz): Itt a jég, nagyságos ur!

Pertics: Adja csak ide. (Átveszi a fazekat és a betegszobába viszi.)

Boér (aki eddig mozdulatlanul állt, a baloldali ajtó fejfájának támaszkodik): Mit csinálnak vele, doktor ur, mi lesz az operáció, legyen szives ezt elmondani.

Tolnay: Hát, kérem, felvágjuk a beteg lábat, felvéssük a beteg csontot, ahol a fertőző anyag lerakódott és kitisztitjuk, kikaparjuk, mert ez okozza a mérgezést.

Pertics (visszajön): Szegény kis fiamnak rettenetes fájdalmai vannak. (Sirva fakad, leül, zsebkendőt vesz elő.)

Tolnay: Legyen erős kérem, Pertics ur. A kis fiának az állapota ugyan rendkivül sulyos, de még az operációval minden valószinüség szerint sikerülni fog őt megmenteni. És meg kell még önt forma szerint kérdeznem, ami ugyan felesleges, hogy beleegyezik-e az operációba?

Rövid szünet.

Pertics: Természetesen.

Boér: (Hirtelen előlép.) Tudniillik ugy-e bár, ha a konzilium az operáció mellett dönt?

Tolnay: Nem lehet szó másról itt kérem, nem lehet szó.

Boér: És mondja, doktor ur, a lábát az operáció után is használhatni fogja? Nem lesz szükség mankóra vagy efélére?

Tolnay: Nem, nem, ha felgyógyul, akkor minden valószinüség szerint teljesen egészséges ember lesz.

Perticsné (megjelenik az ajtóban): Kérem doktor ur, a gyerek vizet kért inni, adhatok neki?

Tolnay: Igen, tessék neki adni. Hanem nézzük meg a beteget. (Perticsné a konyhába megy. Az orvos és Pertics a jobboldali elülső ajtón ki a betegszobába. A szinpadon pár pillanatig egyedül marad Boér, csakhamar azonban visszajön az asszony egy pohár vizzel.)

Boér (fojtottan): Aranka! (A jobb elülső ajtóban mint valami őr vagy kém megjelenik Telkesyné.)

Perticsné: Mit akar?

Boér: Borzasztó ez!

Perticsné: Borzasztó! (Ránéz. Átadja az anyjának a vizet, aki eltünik vele.)

Boér: Soha életemben nem hittem, hogy ilyen rettenetes helyzetbe kerülök. (Kezet csókol az asszonynak, megcsuklik a hangja.)

Perticsné: Uralkodjék magán, még nincsen elveszve semmi!

Boér: Az a gyerek meg fog halni.

Perticsné (rémülten): Ne beszéljen ilyeneket.

Boér: Az én gyerekem!...

Perticsné: Az istenért, fogja be a száját,

Boér: Most látom be, amit eddig soha, hogy ezt a gyereket el kellett volna innen vinni. Nem lett volna szabad nekem itthagyni egy idegen ember házában. El kellett volna innen vinni.

Perticsné: Menjen a szobájába, zárkózzék be és sirja ki magát, ha már ilyen gyenge ember. (Mereven egy helyben áll.) Ne csináljon itt komédiákat, legyen férfi.

Boér: Alig várom már, hogy a gyereket a szanatóriumba vigyék.

Perticsné: Mit akar maga csinálni?

Boér: Nem tudom, de igy nem maradhat tovább.

Perticsné: De hát Kálmán, legyen esze! Nyugodjék meg barátom. (Hevesen megszoritja a kezét.) A gyerek meg fog menekülni, néhány nap mulva tul lesz minden veszélyen. (Csengetés.) Itt vannak a tanárok. Szóljon Jenőnek. (Kinyitja az előszobába nyiló ajtót. A tanárok már vetkőznek, a szobalány lesegiti a bundáikat.)

Boér (kimegy az orvosok elé. Meggyujtja a sötét előszoba gázlámpáját. Az egyik tanár zsebkendőt vesz elő, hangosan kifujja az orrát): Alázatos szolgája.

Perticsné (kezet fog az orvosokkal.)

Boér (bemutatkozik): Boér Kálmán vagyok. (Pár pillanatig az orvosok még kimaradnak az előszobában, mintegy információkat szerezni.)

Perticsné: Tessék erre! (A két tanár előre megy a szobában.)

Sebésztanár (már magyaráz): Bizony kérem, ilyen esetekben a sürgős operáció az egyetlen gyógyszer. Mindenekelőtt azonban látnunk kell a beteget.

Perticsné (előre megy): Erre tessék! (Kinyitja a jobb elülső ajtót, a tanárok belépnek.) A szobalány és szakácsnő besettenkednek az ebédlőbe, de Boér rájuk szól.

Boér: Csukják be az ajtót kérem!

A két cseléd kimegy. Néhány másodperc mulva

Pertics (kitámolyog a betegszobából): Nem tudom nézni ennek a szegény kis gyereknek a szenvedéseit. (Leül és zokog.) Én már nem bizom semmit sem. Én láttam, a szegény első kislányom éppen ilyen volt a halála előtt. Te akkor még nem laktál nálunk. Agybaja volt, négy nap alatt pusztult el. (Zokog.) Ilyen nehéz pillanatokban igazán jólesik az igazi barát. (Megöleli. Boér idegesen elhuzódik, de Pertics nem veszi észre.) Tudom Kálmánkám, hogy te is ugy szeretted a Janikát, mintha csak a saját gyereked lett volna (a kezeit szorongatja) és éppen ezért kérdezlek meg, mert nézd, most, ha ma délelőtt szanatóriumba szállitjuk, akkor utána kell nézni, hogy honnan szedem azt a 7—800 koronát. Ennyit mondott Tolnay. Nekem készpénzem nincsen, talán mindössze 200 korona, az is kell még erre a hónapra. Fel kell venni a bankból. Ha volnál szives zsirálni nekem egy ezerkoronás váltót. Ugy-e megteheted, Kálmánkám?

Boér: Hogy lehet erről beszélni is, ez természetes.

Pertics: Rád ismerek, rád ismerek. Igazi ur

vagy és jó barát. Nem hagysz el bennünket a bajban és veszedelemben.

A sebész (hangja hallatszik, mert az ajtó is nyilik): Teljes világosságra van itt kérem szükség a vizsgálathoz.

Telkesyné (az ajtóból): Jöjjön Kálmán, gyujtsa fel a lámpákat.

Boér (bemegy.)

Tolnay (a következő pillanatban már kijön): Kedves Pertics ur, legjobb volna, ha kegyed személyesen hozná el ezt a receptet most mindjárt.

Pertics: Igen, igen. (Átveszi.)

Tolnay: Messze van itt a patika?

Pertics: Második ház!

Tolnay: Menjen kérem, menjen. Rá van irva különben is, hogy sietve meg kell csinálni a patikárusnak.

Pertics: Igen, igen. (Kicsit boldog, hogy tehet valamit.) Megmentik ugy-e, doktor ur? (Szalad.)

Tolnay: Tessék sietni! (Visszamegy, de előbb kiereszti a szinre a hölgyeket.)

Telkesyné (zsebkendőt vesz elő, törülgeti a a szemeit): Szegény Arankám! (Megöleli Perticsnét.) Reád hirtelen jön ez a nehéz csapás.

Perticsné (kibontakozik): Ugyan mama, miért izgat fel? (Nagyon hangos.) Meg fogják operálni és egészséges lesz. (Hirtelen leül az asztal mellé és görcsösen sirni kezd. Nem takarja el az arcát, csaknem egyenesen ül; egész felső teste rángatódzik.) Akkor siratott volna a mama, amikor férjhez adott.

Telkesyné: Ne vádolj engem fiam, az isten akarta igy. (Megsimogatja a fejét.)

Perticsné: Ha ez a kis gyerek meghal, öreg asszony leszek néhány nap alatt. (Dadogja a szavakat sirás közben és rángatódzik.)

Boér (visszajön, amint megpillantja a vonagló asszonyt, rögtön határozottan rászól): Magának le kell feküdni! (Erélyes, de mégis rekedt a hangja.)

Telkesyné: Feküdj le Arankám!

Boér: Jöjjön! (Gyengéden támogatni akarja.)

Perticsné (feláll, nagyon hangosan): Hagyjon! (A jobb hátsó ajtón sietve kimegy, azután kivülről kiállt): Mama! Jöjjön, mama!

Telkesyné (utána megy.)

Sebésztanár (hangja hallatszik): Igen, igen! (Két tanár belép.) Talán lenne szives kérem a beteg mellé bemenni!

Boér (némán bemegy).

Szünet.

Schwarcz (felhuzza a szemöldökeit és a vállait): Casus valde malum!

Sebésztanár: Az operativ beavatkozás mindenesetre nagyon is kétséges, mondjuk 10 percent valószinüség, de nézetem szerint meg kell kisérelni.

Schwarcz: Non putarem. (Ugyanaz a póz.) Non est auxilium. A beteg az asztalon hal meg. A szivgyengeség nagyon is kifejezett ... Casus gravis!

Tolnay (belép): Nincs pulzus! Azt hiszem, itt az exitus csak pár perc kérdése.

Sebésztanár: Eszerint kérem az operativ beavatkozásról le kell tenni. Egy esetre emlékszem a praxisomból (igen ruganyos, értelmes), egy hasonló fudroyáns osteomielitishez hivtak ilyen gyors konziliumra. A beteget, egy 20 éves fiut, gyorsan beszállitottuk és megoperáltam. A láz ugyszólván momentán leszállt, a beteg meggyógyult. Abban az esetben azonban a sziv teljesen érintetlen volt. Hát e szerint a kollega ur itt marad és közli a konzilium szomoru eredményét a házbeliekkel. Talán még próbál egy kámforinjekciót. Igen? Ut aliquid! (Kifelé indulnak.)

Boér (hirtelen előlép): Nincsen segitség, tanár urak? ...

Sebésztanár: Sajnos, itt emberi erő semmit sem tehet.

Boér: Talán mégis be lehetne szállitani a szanatóriumba.

Sebésztanár: A szive nem birja ki az altatást. Önnek, ugy-e bár, a család rokona.

Boér (bólint.)

Sebésztanár: Önnek nyiltan megmondom, én a legkétségbeesettebb eseteket is megoperálom, de kérem, csak a sikernek legalább egyezredrésznyi valószinüségével. Itt azonban a valószinüségről többé szó sem lehet. A betegnek nincs pulzusa. Ez kérem, a szomoru valóság.

Boér: Igen, igen. (Rövid szünet. Kiveszi a tárcáját): Engedjék meg kérem, hogy a honoráriumot rögtön átadjam. (Nagyon nehezére esik a beszéd. Huszkoronást ad a sebésznek.)

Sebésztanár: Bocsánat, én konziliumért 40 koronát szoktam kapni.

Boér: Pardon! Bocsásson meg. Az ember gyakorlatlan az ilyesmiben. (Még egy bankjegyet ad): Parancsoljon! (A háziorvos a jobb elülső ajtón észrevétlenül kimegy. Schwarcz tanárnak mindjárt két bankjegyet ad): Tessék! (Az orvosok zsebregyürik a pénzt. Boér kikiséri őket, a szobalány segitségével feladja rájuk a kabátot, közben a jobb hátsó ajtóban megjelenik Tel-

kesyné, vörösre sirt szemekkel, de az orvosok nem veszik észre. Telkesyné visszafordul, mintha a belső szobába a lányához beszélne. Int neki a kezével, hogy maradjon.)

Szünet.

Boér (visszajön): Menjen be a gyerekhez. (Telkesyné mellett beszól az ajtón): Mindjárt meg fog halni, jöjjön csak be. (Telkesyné keresztet vet, eddig nem jutott eszébe.)

Perticsné (kibotorkál és Boérral kézenfogva bemennek a betegszobába. Közbe kijő az orvos.)

Tolnay: Nincs még itt a Pertics ur? (Perticsné és Boér nem hallgatnak reá, bemennek.)

Telkesyné: Nincs, még nem jött meg! (Siránkozik): Ugy-e, még segithet az orvosság?

Tolnay: Nem valószinü, nagyságos asszonyom, nem valószinü, de kötelességünk az utolsót is megpróbálni és a beteg életét, ha csak pár perccel is, meghosszabbitani. (Kis fecskendőt szed elő a zsebéből, kiveszi a skatulyájából és próbálgatja.)

Pertics: (Künn idegesen csenget. Az ajtót a szobalány sietve nyitja. A férfi lélekszakadva rohan be): Tessék! (Az asztalra teszi az üveget. Azután visszamegy az előszobába levetkőzni. Az orvos azalatt kibontja az üvegcsét, megtölti a fecskendőt és a betegszobába megy. Pertics visszajön.

Meglátta az előszoba fogasáról, hogy a tanárok elmentek.) Elmentek a professzorok?

Telkesyné: El. Azt mondták, hogy nincs segitség. (Zokog.)

Pertics (nekilát a sirásnak): Ki gondolta még... volna... kedves... mama, mikor... ma... reggel... elmentem hazulról, hogy délre (megöleli az anyósát) ilyen borzasztó csapás fog érni... Az orvosokat... majd... ki... kell... fizetni..., majd... felirjuk a cimüket... és... elküldjük a pénzt. Majd Tolnay megmondja mennyit.

Telkesyné: Kálmán már kifizette őket.

Pertics: Milyen igazi derék, jó barát ez a Kálmán. (Tovább sir.)

Tolnay (megjelenik az ajtóban. Perticsné sikoltása hallatszik.)

Pertics: Meghalt?

Tolnay (bólint.)

Telkesyné (sikolt és teljes erővel sirni kezd. Pertics is erősen zokog. Az orvos összerakja a fecskendőskatulyát, zsebrevágja és kimegy. Igyekszik meghatottnak lenni és lábujjhegyen jár, amire persze nincs semmi szükség, mert a jelenlevők meglehetős zajt csapnak.)

Pertics: Hol van szegény Arankám?

Telkesyné: Benn van!

Pertics: Majd megkérem Kálmánt, hogy telefonáljon, kérjen nekem két napi szabadságot a főnökömtől.

Telkesyné: A gyerekek is nemsokára jönnek az iskolából.

Pertics: Nem is sejtik még szegények, hogy a kis öccsüket elvesztették. Majd mama, lesz szives nekik megmondani.

Telkesyné: Igen Jenőkém, igen!

(A jobb elülső ajtóban megjelenik először Perticsné, azután Boér. Az asszony nem sir, mintegy dermedt a fájdalomtól és a félelemtől.)

Pertics (Hozzámegy): Drága Arankám! Édes feleségem, elvesztettük... (Át akarja ölelni, de az asszony kibontakozik és leül az asztal mellé egy székre.)

Pertics: Kálmánkám, ugy-e leszel szives telefonálni Wiznernek és nekem két napi szabadságot kérni. (Meg akarja ölelni őt is, hogy a keblén egy verset sirjon. Boér egy pillanatig némán a levegőbe néz, azután megrázkódik, visszatartja Perticset, aki a halottas szobába akar menni.) Eridj ki innen az istenért (felemeli az öklét) és ne bőgj annyit, mert megőrülök. Ez a halott az én gyerekem!

(Sikoltások. Boér most sirni kezd, Pertics arcát nem látni, mert háttal áll a közönségnek, oldalra

görnyed, hátul a cugos cipőjének a szalagjába fel van akadva a nadrágja. Nyilván a patikába futás közben csuszott fel. Pertics sziluettje egészen az előtérben áll. Komikus szomoru figura.)

Függöny.

MÁSODIK FELVONÁS.

(Ugyanaz a szoba. A temetés után való nap estefelé. Az előszobaajtó nyitva. A lámpa ott is ég, a többi ajtók is nyitva. A szakácsnő a kályhát rakja, kendőben van, nyilván a nagy léghuzat miatt, amely a lakást átjárja.)

Temetkezési szolga (lemászik a létráról. A létra a jobb elülső ajtófélfához van támasztva és összehajtogatja a nehéz fekete drapériákat, amit leszedett.) No már csak egy van! (Leteszi az összehajtott szövetet egy székre, amely egészen az előtérben áll s amelyen sorba egymásra rakva egész csomó ilyen fekete ezüstrojtos drapéria áll. A létrát a fenékajtó félfájának támasztja, felmászik és az utolsó drapériát szedi le.)

Szakácsnő: No, maga hamar elkészült.

Szolga: Nem először csinálom.

Szakácsnő: Jó seft ez a maguké. Elhozzák ezeket a fekete rongyokat, kiakasszák, leakasszák és szedik be a 200 forintokat. Hanem nem szeretnék ilyen pénzből élni.

Szolga: Pedig jól meg lehet élni. A főnökömnek van egy, kettő—kilenc emeletes háza.

Szakácsnő: Ne meséljen!

Szolga: Nem mesélek, ez igaz. No! (Összeolvassa a darabokat.) Cvá, drá, fiá, finef, zehsz,

zibn, aht, nájn, cén, ölf, cvölf! ... Kész! No, Isten áldja meg. (Szalutál.)

Szakácsnő: Jó éjt. Hajja, hé, hagyja csak itt azt a létrát!

Szolga: Le akartam vinni a házmesternek.

Szakácsnő: Levisszük majd mink.

Szolga (vállat von. Az előszobában hagyja a létrát. Nem köszön.)

Szakácsnő (kimegy a jobb elülső ajtón. Hallatszik, hogy az ablakot becsukja. Azután visszajön, becsukja az összes ajtókat és teriteni kezd. A pohárszék fiókjából kiszedi az abroszt és összehajtva már az asztalra teszi, amikor csengetnek. Kimegy ajtót nyitni.)

Egy idegen cseléd (lép be kendővel a vállain. Hajadonfővel. Jó cipői, formás bokái vannak.)

Szakácsnő: Jó estét, Helén!

Az idegen: Jó estét. (Leül, körülnéz.)

Szakácsnő: Éppen jókor jön. (Terit.)

Az idegen: No mondja, mondja drágám. De mindent mondjon el, megigérte ... De várjon, előbb kérdezek valamit. Az én nagyságámnak mondtam, hogy maga mondta, hogy a maguk nagyságos uruk nem tudta, hogy a Janika nem az ő gyereke volt. Az én nagyságám azt mondta, hogy ez lehetetlen, ezt kérdezzem még egyszer utána magától.

Szakácsnő: Pedig ugy volt. Én se hinném, ha nekem mondaná valaki. A mi nagyságos urunk nem tudta, hogy a gyerek nem volt az övé.

Az idegen: Hát ezt alig lehet elhinni. Mert nézze. Az a kis fiu annyira hasonlitott a maguk szobaurához, hogy az én nagyságám sokszor mondta, amikor elmentek a gangon az ablakunk előtt: „No, itt nem nehéz megmondani, hogy melyik gyerek kihöz tartozik."

Szakácsnő: Mink is azt hittük, hogy tudta. Azt hittük, hogy meg vannak alkudva és a Kálmán nagyságos ur azért fizet olyan sokat. Mit gondol: 150 forint! Az ő ellátása nem kerülhetett többe, mint havonként, sokat mondok, hatvan forintba. De tegnap meglátszott a mi nagyságos urunkon, hogy soha eszébe se jutott, hogy az a kis fiu a másiktól lehet. Annyira jajgatott. Mink csak néztük a Lujzával, de azután, tudja, mikor az orvos már megmondta, hogy meghalt a Janika, erre megszólalt a Kálmán nagyságos ur is. Azt mondta neki: „Ne bőgj már annyit, az Isten áldjon meg, hiszen ez az én gyerekem!"

Az idegen cseléd: Hogy mondta?

Szakácsnő: Ne bőgj már annyit, hiszen ez az én gyerekem.

Az idegen: Ne bőgj már annyit, hiszen ez az én gyerekem. No, jót fog nevetni a nagyságám,

ha ezt elmondom neki. És mondja, maga már itt volt, amikor a másik ur ide jött lakni?

Szakácsnő: Én másfél évvel később jöttem, de aki itt előttem szakácsnő volt, azt mondta, hogy addig nem volt semmi. (Kézmozdulat.) Pedig ő lesett rájuk.

Az idegen: Hát aztán?

Szakácsnő: Én is lestem rájuk!

Az idegen: Mondja el, mondja csak, drágám, mondja!

Szakácsnő: Várjon, kimék, megnézem, nem jönnek-e? (Kimegy, kinéz az előszoba ajtaján, azután visszajön. Ezalatt a másik cseléd jól körülnéz a szobában. Okos, élénk lánynak látszik. A szakácsnő visszajön és folytatja:) Tudja, az embernek eleinte nem tetszett az asszony. Legalább is 10 évvel idősebb. (Kézmozdulat.) De azután egyszerre csak kezdett hazajárni délutánonként. (Kacsint.) Az asszony férjének délután is hivatala van, de Kálmán nagyságos ur kettőkor hazajön a miniszteriumból és a délutánja szabad. Többet nincs semmi dolga. (Terit.) Eleinte délutánonként valami kaszinóba ment, de egyszerre csak kezdett itthon maradni. (Kacsint.) Eljátszott a gyerekekkel, felolvasott a nagyságának, együtt mentek sétálni. Elmentek moziba, bevásárolni. Akkor már gondoltam én magam-

ban: ebből lesz valami. És lett is. A Janika lett. De soha nem sikerült rajtaérni őket. Nagyon vigyáztak, talán elmentek hazulról, valahová fürdőbe vagy szállodába, nem tudom. De azt már le nem tagadhatta senki, hogy a Janika apja fia, a másik kettő csunya, pisze, két fekete kis gyerek, ez meg szőke volt, kék szeme volt. Borzasztóan szerették ezt a kicsit és nagy kivételt tettek vele. A másik két gyereket például gyakran megverte, pofonütötte az asszony, ezt sohasem. Egy ujjal soha nem bántották. Micsoda karácsonyi ajándékokat kapott. Arról magának nincs fogalma. A karácsonyfát mindig Kálmán nagyságos ur rendezte és nem sajnálta a pénzt. Most karácsonykor ezt a gyürüt kaptam tőle. Nézze ezt meg, legalább 8—10 forint volt.

Az idegen: Mutassa, (nézi) nagyon csinos gyürü!

Szakácsnő: Szép fizetése van, nem kártyázik, nem iszik, egy gálánt ember. Én azért sokszor bosszankodtam magamban, hogy szép fiatal ember létire, hogy tud megmaradni e mellett az asszony mellett. Hogy nem unta meg! . . . Nem csunya asszony, de jóval idősebb és nem nagyon tiszta asszony.

Az idegen: Maga nem próbált kikezdeni ezzel az urral?

Szakácsnő: Nem. De nem is lehetne, rendkivül büszke ember, rá nem néz az emberre. Egy szobalány volt itt. Az próbált mindent. Egyszer késő este ingben vizet vitt be hozzá. Ugy tette az ur, mintha észre sem venné. Pedig szép lány volt, nagyon gusztusos lány volt. Ezt a szobalányt az asszony két hét mulva elküldte, kifizette és elküldte. Biztos, hogy Kálmán nagyságos ur megmondta az asszonynak az ingben való bemenést.

Az idegen: No de ilyet?!

Szakácsnő: Nem kell neki más, csak ez az asszony.

Az idegen: No az igaz, hogy ez furcsa, a legszebb orfeumi dámákkal és szinésznőkkel mulathatna, ha egyszer pénze van és a legszebb fiatalságában megelégszik ezzel az asszonynyal. A mi nagyságánk mindig mondja: „Micsoda utálatos asszony!"

Szakácsnő: Azt nem lehet mondani, jó asszony, velünk nagyon jól bánik.

Az idegen: Nyilván fél maguktól. (Szünet. Kimennek az előszobába, az idegen körülnéz.) Maguk máma nem főznek itthon?

Szakácsnő: Nem. Hozatunk vendéglőből. A gyerekek pedig az öreg nagyságánál vacsoráznak. Ott is alszanak, mert a gyerekszobában,

ahol a ravatal volt, egész éjjel nyitva kell állani az ablakoknak.

Szünet.

Az idegen: Nohát pá magának. (Divatosan kezet nyujt.)

Szakácsnő: Jójcakát. (Kikiséri, nyitva hagyja az ajtót. látni a lépcsőház karfáját. Integet. Kiált is valamit, de nem érteni. Néhány pillanat mulva a szobalány megjelenik ételhordóval az ajtóban. Be van bugyolálva nagykendőbe.)

Szobalány: Iszonyuan fuj a szél, csukja be az az ajtót. Itt vannak már.

Szakácsnő: Itt vannak?

Szobalány: Éppen most állt meg két kocsi.

Szakácsnő: Hogy gyüttek?

Szobalány: Az egyikbe az ember, meg az asszony, a másikba a Kálmán ur, meg a két fiu. Iszonyuan esik az eső. (Leveti a kendőt. Szakácsnő az ételhordóban vizsgálódik.) És meg fogja látni (a szobalány a frizuráját igazgatja és a melles kötényét), hogy micsoda skandalum lesz itten máma. (Dörzsöli a kezeit.)

Szakácsnő: Ha eddig nem volt semmi, ezután se lesz semmi.

Szobalány: Várjon csak, majd meg fogja látni! (Csengetés. A szobalány eltakarodik, a szakácsnő ajtót nyit.)

Szakácsnő: Kezüket csókolom. (Az ajtóban megjelenik Perticsné, utána a férje jő, majd Boér. Az asszony lefátyolozva, nagyon sápadt. Amint átmegy a szobán, hátrahajtja a fátyolt. Az arca megviseltnek, vénnek, kisirtnak látszik; a frizurája nagy és kifogástalan. A férfiak az előszobában hagyják a felöltőiket. Perticsné a jobb elülső ajtón kimegy. Boér balra szobájába vonul.)

Pertics (leül az asztal mellé, végiglapozza az ujságot, azután felkel, körüljárja a szobát, kifujja az orrát. a pohárszékhez megy és két pohárka cognacot iszik egymás után, de nem siet, azután kimegy a jobb hátsó ajtón. Kis szünet.)

Perticsné (az elülső ajtón bejő. A fekete ruha kitünően áll rajta. Kiemeli termetének szépségét. Végigsimitja az arcát két kezével, mintegy nyujtózkodásszerüen. Csenget.)

Szobalány (megjelenik a fenékajtóban): Tetszik parancsolni?

Perticsné: Hozza a vacsorát.

Szobalány: Igenis. (El.)

Perticsné (a kályhához megy és rak rá, azután visszaindul a szobájába.)

Pertics (bejő bátortalanul): Aranka!

Perticsné (ijedten, halkan): Tessék!

Pertics: Kérlek ülj ide, szeretnék veled egyetmást megbeszélni.

Perticsné (leül.)

Szünet.

Pertics: Azt hiszem, ma este tisztáznunk kell ezt a dolgot. Igen?

Szünet.

Perticsné: Igen.

Pertics: Jól ismersz engem ... (Az ajtó kinyilik, a szakácsnő tálcán behozza a vacsorát.)

Perticsné: Jól van, kimehet. Ha valami kell, majd csengetek.

Szakácsnő: Igenis. (El.)

Pertics: Csak azt akarom mondani, hogy el fogunk válni. (Le-fel sétál.)

Szünet.

Perticsné: El akarsz válni?

Pertics (orditva): El! (Az asztalra csap.)

Perticsné: Ne csinálj skandalumot, kérlek Jenő. Ne kiabálj, az istenre kérlek.

Pertics: Ne kiabáljak?! Amikor megcsaltak, kijátszottak. Tönkretették a becsületem, akkor ne kiabáljak? Hát mit csináljak? Nevessek? (Ordit, üti az asztalt.) Hát mi a fenét csináljak!

Szünet.

Perticsné: De hát hogy gondolsz a válásra? A gyerekekkel mi lenne? Hogy gondolhatsz a válásra.

Pertics: Hiszen igaz. (Csendes hangon.)

Tudom, a válást én és ők sinylenék meg legjobban, de te miattad. (Kiabál.) Te miattad! (Kis szünet. Ujra csendes hangon.) Ők hozzád pártolnának, veled tartanának, mert mindig jó anyjuk voltál, nem lehet tagadni, én pedig elveszteném őket is. (Siránkozva.) 50 éves korban! (Csuklik.) Mivel érdemeltem én meg, hogy ilyen piszkos (sir) helyzetbe kerültem. Igen, piszkos helyzetbe, nem lehet mást mondani.

Szünet.

Mivel érdemeltem meg? Dolgoztam érted és a gyerekekért, szerettelek téged, te tudod, hogy igazán szerettelek és boldog voltam és most egyszerre meghal az a gyerek és egyik legjobb barátom szemembe mondja, hogy a gyerek az övé, hogy évek óta viszonya van a feleségemmel, amiről nem is álmodtam.

Perticsné: Nem is álmodtál? Ugy?

Pertics: Nem!

Perticsné: És nem te hittad ide lakni Kálmánt? (Olyan hangon, mint aki ezt az érvet kitűnőnek tartja.)

Pertics: Én hittam, de abból az következik, hogy megcsalj vele?

Perticsné: Nem, de tudhattad volna, gondolnod kellett volna erre. Megmondom őszintén: Ahol a férj és feleség között ekkora korkülönb-

ség van, ott nem szabad engedni a nőt veszélyeknek kitenni.

Pertics: Várjunk csak. Emlékezz kérlek vissza, mikor 8 év előtt ki akartuk venni ezt a lakást, azt mondtam neked, ez a lakás 900 forint, ez nekünk drága, ha idejövünk muszáj lesz az egyik szobát kiadni teljes ellátással. Te azt mondtad: Nem bánom, de én itt akarok lakni. Én arra azt mondtam: Ha te akarod fiam, én is beleegyezem. Igaz-e ez?

Perticsné: Nem igaz!

Pertics: Mi, mi, mi, nem igaz?

Perticsné: Te mondtad, hogy Kálmán szeretne hozzánk jönni lakni és akkor a szobák elrendezése egészen megfelel és te akartad, hogy idejöjjön.

Pertics: No jó, mondjuk, hogy én akartam, bár én nem emlékszem reá, de érts meg az istenért, hogy nem akarok én itt veszekedni veled, én csak azt akarom, hogy megtudjam az igazságot. Ha nem is válunk el, ha nem akarsz elválni, végre nem tehetlek ki egy botrányos válópernek, gyermekeim anyja vagy, mindenesetre uj életet kell kezdenünk. Olcsóbb lakásba kell menni. Kálmánnak fel kell mondani az ellátást. És el kell nekem mondanod mindent őszintén. Én nem akarok gorombáskodni veled,

hiszen tegnap vesztetted el egy kis fiadat, de ha már együtt maradunk, akkor tisztázni kell ezt a helyzetet. Mondd meg, hogy mikor kezdődött a viszony köztetek?

Perticsné: Öt év előtt! (Dacos, nem tudja miért.)

Pertics: Mondd meg a napot is!

Perticsné (gépiesen): 1904 november 7-én.

Pertics: Szóval a 37. születésed napján.

Perticsné: Igen.

Pertics: Aznap én ki voltam küldve Kassára és sürgönyben gratuláltam neked.

Perticsné: Igen.

Szünet.

Pertics: És hol?

Perticsné: Itt a lakásban. És soha azelőtt még meg se csókolt!

Pertics: Soha azelőtt? . . .

Perticsné: Akkor először.

Szünet.

Pertics: Délután.

Perticsné (halkan): Fél négykor.

Pertics: A gyerekek iskolában voltak?

Perticsné: Igen. Iskolában voltak és a cselédek a mosópincében mángoroltak. De én nem küldtem őket, esküszöm neked, minden összejött.

Szünet.

Pertics: Biztos vagy te, hogy ezen a napon volt?

Perticsné: Egészen biztos vagyok.

Pertics (felkel, kopog, beszól Boér szobájának ajtaján): Kérlek Kálmán!

Boér hangja: Parancsolsz?

Pertics: Légy szives kérlek bejönni.

Boér. (Belép.)

Pertics: Nézd kérlek szépen .... (köhög) ... ennek a dolognak a tisztázásáról van szó. Aranka most elmondta nekem, hogy mióta van viszony köztetek. Szeretném tudni, hogy az igazságot mondta-e. Emlékszel te is a dátumra?

Boér: Igen. De mit akarsz ezzel?

Pertics: Tisztázni akarom a helyzetet, amelybe belejutottam, bocsáss meg, ez csak természetes.

Boér. (Nem felel.)

Pertics: Hát mondd meg kérlek!

Perticsné: Mondja meg!

Boér: 1904 november 7.

(A helyzet ez: A nő a középen ül, a két férfi áll.)

Szünet.

Perticsné (észreveszi, hogy most itt az idő, amikor erőt nyerhet, hirtelen egészen más hangon beszél): No most már láthatja, hogy igazat mondtam. Majd azután folytathatjuk ezt. (Tálal, először az urának, azután Boérnek. Vesz magá-

nak is.) (Igen óvatosan, észrevétlenül kell ezt megcsinálni.)

Szünet.

Pertics: Hát menjünk enni, a vacsora kihül. (Keserves hangon mondja ezt, mintha bizonyitani akarná, hogy ő nem éhes. A férfiak is leülnek; a férj jobb oldalra, Boér bal oldalra. Pertics előbb még iszik egy pohárka cognacot. Az evőeszközök csörömpölnek, a vacsora gőzölög. Mind esznek. Mind jó étvágyu emberek. Egy pillanatra ugy tünik fel, mintha nagy részben ezek a fokozott táplálkozási igények volnának a legfőbb rugói ennek a sajátságos helyzetnek, amelybe ez a három ember került.)

Boér: Én arra kérlek csak, hogy legyél meggyőződve Jenő, hogy . . .

Pertics: Miről legyek meggyőződve? (Ránéz.)

Boér: Nem, semmi!

Pertics: Mit akartál mondani?

Boér: Semmi fontos.

Pertics: Megkövetelem tőled és azt hiszem, joggal, hogy most teljesen őszinte légy velem szemben.

Boér: Majd később.

Pertics (bort tölt és iszik): Nekem ki kell kerülnöm ebből a helyzetből. Ezt kivánja becsületem, ezt kivánja gyermekeim jövője. Első-

sorban is (megtörli a száját) vissza fogunk neked adni mindent, amit tőled kaptunk. Összeirtam. (Kivesz a zsebéből egy ivet.) Az ezüst cukortartót, azt a két képet (a falon lógó két nagy olajnyomatra mutat), amiket részletfizetésre vettél. Visszaadjuk a kanapépárnát, a nagy levélszekrényt, a 10—10 forintot, amit betettél a gyerekek születésnapján a takarékba. Máma kivettem a pénzt. Ime, átadom. (Tárcát vesz elő.) Husz, negyven, hatvan korona. (Kiteszi a bankókat az asztal közepére.) Vissza fogjuk adni (tovább olvas) a lábszőnyeget, az ezüst diótörőt és a pálinkakészletet is. (Iszik.) Visszaadjuk, amit a gyerekeknek vettél, a könyveket és a Janika játékait is. Ezeket összeszedtem és össze is raktam. (Kimegy a jobb hátsó ajtón és csakhamar óriási papirskatulyával tér vissza.) Itt van mind. Nem akarom, hogy a gyerekek játszanak vele. Itt van. (Egy székre teszi a skatulyát.) A kis gőzhajó (kiteszi az asztalra), az automobil, a kis csacsi. Hogy eljátszott ezekkel szegényke még néhány nap előtt. Itt vannak a képeskönyvek, itt vannak az épitőszekrények, itt két kő hiányzik, ott vannak valahol a szekrény alatt. Majd a lány holnap megkeresi. Szóval itt van minden. (Leül. A kis csacsi, az automobil és a gőzhajó az asztalon marad-

nak.) Azok is, miket már eltört. Vissza fogom neked adni a bundát is, amit tavaly télen nekem vettél névnapomra. Már ma rendeltem uj télikabátot. Csak addig hordom ezt, amig elkészül. Holnap estére készen lesz az uj kabát. A szabó expresszmunkának vállalta.

Boér: Bocsáss meg, de ezt már nem engedhetem. Végre is uriember vagyok.

Pertics: Pardon! Én is az vagyok. Legalább azt hiszem és az is szeretnék maradni. Neked kötelességed, hogy figyelmeztess, ha valami kimaradt volna, és neked is Aranka, kötelességed ez.

Szünet.

Perticsné: Semmi sem maradt ki.

Pertics: És kimondom, Kálmán, nem lehet kerülgetni soká, neked magadnak is el kell tőlünk menni. Négy év óta ez a nő, akit szerelemből vettem el, nem volt az én feleségem. A tied volt. Végre is jogom van hozzá. (Az asztalra üt, mintegy bátoritsa magát, akadozik, az alkohol már nagyon hat.) Jogom van. Nem tudok ugyan vele délután sétálni menni, mert késő estig hivatalban kell görnyednem, hogy legyen mit enni a gyerekeimnek, nem marad felesleges pénzem ajándékokra, hogy kedveskedhessek a feleségemnek valami ékszerrel vagy

drága ruhával .. és mégis jogom van a feleségemhez, mert szerelemből vettem el. Már nem szeretem ugyan, de neked, Kálmán, mégis el kell menni tőlünk. Sajnálom, hogy kényszeritve vagyok rá, hogy ezt kimondjam, de a becsületem kivánja és a gyermekeim jövője. Majd elsejéig nézz magadnak valami más lakást. Beláthatod, nem maradhat igy. (Iszik.)

Szünet.

Pertics (félénken, mintha a szünet alatt a csendben elpárolgott volna a bátorsága): Belátod?

Boér: Belátom.

Pertics: Most már meghalt a gyereked, semmi se köt hozzánk. Ezt a vén asszonyt is bizonyosan meguntad már. (Nevet.)

Perticsné (feláll, komoly; némán kimegy).

Pertics: A régi barátságot azért nem felejtjük el és legyél meggyőződve, hogy mindig örömmel fogok veled találkozni. Nem vagyok az az ember, aki gyülölni fog. Abban a korban vagyok már, amikor a nő hütlensége nem tünik fel olyan szörnyü dolognak. Bántja az embert (iszik), bántja, az embert eszi egy kicsit a fene (nevet), de azután belátja, hogy semmi különös. Azért az én gyerekeimből lehetnek egészen derék gyerekek. És él mind a kettő, hála isten-

nek, egészségesek, mint a makk, mit törődöm az anyjukkal? Megszülte nekem őket, az enyémek, ezekről biztos vagyok, hogy az enyémek. Az ember drukkol, tördeli a kezét, hogy meghalt egy gyereke és akkor kiderül, hogy csak a felesége csalta meg — tudja fene, ez sokkal kisebb baj. Legalább én ugy találom. Azt hiszem, te is. Nem?

Boér (igent int).

Pertics: Nohát! De biztos vagyok, hogy a másik kettő tőlem való; ejnye, de igyál te is. (Tölt, kocint, iszik.) Biztos vagyok, hogy akkor még nem csalt meg a feleségem. Az anyjára ugyanazt mondta boldogult jó apám, hogy olyan, mint egy vén ... (Sug valamit.) Nem fért szegény apámnak a gyomrába. (Nevet.) Utóbb beláttam, hogy ebben igaza volt. De Arankára nem lehetett panasz. Ha te nem kerülsz hozzánk, nincs alkalom, élete végéig hü feleség marad. De hát szerette a puccot, a jó lakást, megtettem a kedvéért, idejöttem.

Szünet.

Nem olyan nagy baj az barátom, neked sokkal rosszabb a helyzeted, mert neked egy gyereked halt meg és nincs több gyereked. Pardon! (Felkel, nadrágzsebéből pénzt vesz elő, fenékajtóhoz kiszól.) Hozzon két liter barna sört a kancsóba.

Siessen! . . . Egy kis sört hozattam, ez a bor sehogy sem izlik. Látom, neked se. (Szivart vesz elő, levágja, rágyujt.) Ne hidd, hogy én örülök azon, hogy az a kis gyerek elpusztult. Magad tudod, hogy mennyire szerettem. Jóformán azt mondhatnám, hogy az a kis gyerek volt az oka, hogy semmit sem vettem észre abból, hogy itt a fejemen hogy nőnek a nagy szarvak. Jól elmulattam, elhemperegtem vele, eszembe sem jutott, hogy a feleségemmel törődjek. Tudod, eljön az idő, mikor az ember nem is veszi észre, hogy nő alszik mellette. És más efféle dolgokra sem gondol. Például, hogy gondoltam volna én, amikor te nekem vettél tavaly egy bundát, hogy ez cserébe van a feleségemért. Ilyen buta az ember! . . . Igaz, hogy egy más ember az én helyemben gondolkodóba esik. Miért vesz ez az ember nekem egy bundát? Elvégre jóbarát ide, jóbarát oda, de ez a bunda 200 forint is lehetett. Egy 200 forintos bunda! Más ember az én helyemben töri a dolgon a fejét. Érted? . . . (Szünet, kint ajtócsapkodás.) Ahá, itt a sör! (Kimegy az ajtóig.) Adja csak ide! (Beveszi a cselédtől, aki még megtörli az edény talpát.) Ez lám egészen más, ez igen! (Poharat vesz le a pohárszékről, tölt.) Tessék! (Boér elé teszi.) Egy másikat is

teletölt, kiissza a poharat és jó megnézi. A fenébe! (Nevet.) Ezt elfelejtettem. Ezt is te vetted! Nohát majd ezt is elviszed. Felirom ezt is. Ezeknek a poharaknak széle kerekre csiszolt, kitünő. Nagyon megszoktam őket. (Nevet.)

Ezeket a dolgokat, meg a bundát és egyebet, mondom, mind, észre sem vettem. Pedig erre gondolni kellett volna. Igen, de nem értem rá. Éjjel alszik az ember — hála istennek, jól alszom. Reggel sietek a hivatalba. Délben egykor hazajövök, ebédelek, ujságot olvasok. Félháromkor ujra el kell indulni és nyolcnál hamarabb nem kerülök haza. Akkor hazajön az ember, örül, ha pár szót beszélhet a gyerekeivel, fáradt, éhes, megvacsorázik, elszi egy szivart, olvas még egy kis ujságot, lefekszik. Mikor gondolkodjék azon, hogy megcsalják-e, vagy mekkora szarvai vannak? Erre nem jut idő. Nem is lehet róla szó, hogy jusson idő. Nem jut. Mert biztos, hogyha én időt vettem volna magamnak ezen törni a fejemet, rájöttem volna, de igy — egyik nap mult a másik után és nem jutott eszembe. Ha valaki nekem szól egy szót (iszik), szól egy szót: „Nézd, Jenő, mi van a feleségeddel, meg a Kálmán barátoddal“, valószinü, nem biztos, de valószinü, hogy kisütöm az egészet. (Sört tölt, magasra emeli a kancsót,

hogy sok hab képződjék. Ülve ágaskodik a széken.) Kisütöm és rájövök, hogy „ez a Kálmán nem jóban jár!“ De nekem soha senki egy árva szót sem szólt és nem is szólhatott, az igazat megvallva, nem is szólhatott, mert ahogy ti magatokat viseltétek, abból senki sem következtethetett semmit. Abszolute semmit. (Kézmozdulat.) Ki van zárva. Nem csináltátok feltünően és ez természetes. (Iszik. Krákog, le törli zsebkendőjével a habot a bajszáról. Hátradől a székében, nagyot szi a szivarjából, magyaráz.) Öt év előtt, november hanyadikán is? . . . (Elmereng.) Hanyadikán? Mondd, kérlek, november . . . .

Boér (köszörüli a torkát, halkan): Hetedikén.

Pertics: Akkor, barátom . . . Akkor már . . . Nekem ugyszólván nem is kellett az asszony. Nem, nem kellett. Mi a fenének! (Nevet.) Hanem a kis fiad nagyszerü gyerek volt. Igazán nagyon sajnálom (roppant őszinte, kedves hangon), hogy nem volt az enyém. Még jobban sajnálom azonban, hogy meghalt . . . szegény. (Elcsuklik a hangja.) Szegény kis Janika! . . . (Rázza a fejét és lehajtja az asztalra.)

Szünet.

Pertics (kisirta magát, a hangja egészen az előbbi): Az asszonyt csodálom, hogy nem sir.

Nagyon erős fából van faragva. Hiszen igaz — mindentől eltekintve — jól megvoltunk hármasban, hozzánk szoktál, szerettük egymást, legalább én őszinte barátsággal szerettelek, elbeszélgettünk, elpolitizáltunk, nem lehetett rád panasz. De most már, belátod, el kell menni tőlünk. A cselédek és a házbeliek miatt, erre is kell gondolni végre és a gyermekek jövője miatt. Nem most . . . egyszerre . . . ezt nem kivánhatom, de elsején, esetleg segitek neked lakást keresni. (Iszik, hosszan nézi Boért.) Igazán nem hittem volna, olyan jó emberem voltál mindig, hogy igy kell elválnunk, de muszáj, muszáj . . . (Szünet . . . Csend. A férj, aki már az utolsó szavakat egészen szakadozottan motyogta, lehajtja a fejét a könyökére, majd elalszik. Azután hirtelen feltápászkodik.) Aranka! Aranka! (Felháll, ingadozva.) Hol van ez az asszony? (Kinéz a jobb elülső ajtón.) Aranka! Gyere ki, kérlek. (Várakozás. A nő kijön, de nem szól. Pertics tántorogva leül az egyik karosszékbe és hátramutat az asztalra.) Magatokra hagylak benneteket. Elvesztettétek a gyereketeket, a kis Janikát, akit szivemből én is szerettem, bár semmi közöm se volt hozzá. (Csuklik, sir.) A bánat nagyobb része azonban titeket illet. Magatokra hagylak. Beszélgessetek róla. (Lehajtja a fejét, szuszogva

alszik a kis dohányzóasztalon, majd később végigfekszik a kanapén.)

Perticsné: Kérem, Kálmán (körülnéz, hogy csakugyan alszik-e a férj), előbb Jenő azt az ajánlatot tette nekem, hogy váljak el tőle. Én egyelőre visszautasitottam. Azt mondtam, hogy ne beszéljünk erről, de el vagyok határozva, hogy elválok tőle és magához megyek.

Boér (hallgat.)

Perticsné (izgatott hangon): Miért nem felel, nem akarja?

Boér: Adjon kérem meggondolási időt.

Perticsné: Minek magának meggondolási idő? Tönkretette a családi boldogságomat s azután meggondolási időt kér! Engedje meg, ezt nem értem.

Boér: Nem érti?

Perticsné (remeg a hangja.): Azaz értem, persze, hogy értem, szóval nem szeret már. Csodálatos hamar kiábrándult belőlem.

Szünet.

Boér: Nézze Aranka, én épp ugy szeretem magát, mint azelőtt, de meg kell mondanom magának: gondolkodtam ezen a dolgon; nem lehet. Maga is be fogja látni.

Perticsné: Különös. Tegnap délelőtt, mikor a kis fiunk haldoklott, maga szükségét érezte,

hogy véget vessen az együttélésnek és most nem.

Boér: Nem tudom, hogy értette maga azt, amit én tegnap mondtam.

Perticsné: Ugy értettem, hogy elválok az uramtól és magával elmegyünk, meg a kis Janival.

Boér: És a másik két gyermeket itt akarta hagyni az urának?

Perticsné (hallgat.)

Boér: Nos, hát találjon ki valamit.

Perticsné (türelmetlen hangon.): Nem tudom, nem tudom, egy azonban bizonyos, hogy magát elveszteni nem akarom. Ha maga csakugyan szeret engem, mint ahogy az előbb mondta, akkor be fogja ezt látni.

Boér: Mert nézzük csak, mi lenne, ha most maga Jenőtől elválna és hozzám jönne. Mi lenne Jenővel? Mi lenne a gyermekekkel?

Szünet. Horkolás.

Boér: Mit csinálna Jenő a gyerekek nélkül? Inna! Most csak minden vasárnap rug be egy kicsit. Akkor minden este sörözni menne. Ez bizonyos. Iszákos lenne. Tönkre menne.

Szünet. Horkolás.

Boér: És mi lenne a gyerekekből? A fizetésem nem olyan nagy — ezt maga is tudja —, hogy a régi életet, mit megszoktam, azután is

folytatni lehetne, ha magunkhoz vennénk a gyerekeket. Magának sem tudnám megadni azt a kényelmet, amihez szokva van. Gondolkoztam arról is, hogy mi lenne, ha most én elmennék maguktól. Nem tudnék mit csinálni, hova menni. Azután se magának, se Jenőnek nem volna jó, ha egyedül együttmaradnának. A gyerekek elhanyagolnák a tanulást, Jenő nem ér rá foglalkozni velök. Ugy-e, ezt belátja?

Perticsné (meggyőződéssel): Igen!

Boér: Itt kell maradnom maguknál és Jenő is be fogja ezt látni.

Perticsné Be kell látnia.

Boér: Nem lehet jobb megoldást találni.

Perticsné: Nem!

Szünet. Horkolás.

Szakácsnő (kopog, belép): Nagysága kérem, a holnapi ebéd.

Perticsné: A holnapi ebéd? (Szünet.) Talán csináljon holnap borjuszeletet, hamislevest, azután diósmetéltet. A hus mellé piré és kompót legyen. Előételnek gombáspaprikás.

Szakácsnő: Az ifiurak holnap itthon esznek már?

Perticsné: Igen! Ötre kell teriteni.

Szakácsnő: De már nincs pénzem, nagyságos asszonyom.

Perticsné: Igaz, magának pénz kell. Majd holnap elszámol. (Felkel, ki akar menni.)

Boér: Ne fáradjon kérem. Majd kölcsönzöm.

Perticsné: Adjon husz koronát.

Boér: Tessék. (Átadja.)

Perticsné (átadja): Itt van!

Szakácsnő: Kezét csókolom. Jó éjt kivánok.

Szünet. Horkolás.

Perticsné: Fel kell kelteni Jenőt! Ideje, hogy lefeküdjön. Holnap hivatalba kell mennie. Kérem, keltse fel és küldje aludni. Én lefekszem. Jó éjt. (Megcsókolja a száján.)

(A csók a nő részéről igen mohó. A férfi passzivebb, nem ölel.)

Boér: Jó éjt.

(A hang megilletődött. Az asszony el.)

(A házibarát magára marad az alvóval. Kis szünet.)

Boér: Jenő, Jenő, kérlek, kelj fel és feküdj le!

Pertics (nagyot horkol és felébred. Felül): Jujj, de hideg van itt. Ki hagytátok aludni a tüzet. (Visszafekszik.) Kérlek, takarj be valamivel. Nagyon fázom. (Összekuporodik, már ujra alszik, sóhajt, Boér kimegy az előszobába és behozza a bundát, betakarja Perticset, aki megfordul.)

Pertics: Köszönöm. (Simogatja a prémet.)

Boér (nézi az alvót).

Pertics (félálomban): Kálmán! Kálmán!

Boér: Parancsolsz?

Pertics: Tétess kérlek a tüzre! (Alig érteni.)

Boér (leguggol, kinyitja a kályhaajtót. Még pislákol egy parázs. Papirt dob rá és fát. Fujja. A láng fellobban, a kályha dübörög. Még megnézi az alvót, aztán kimegy.)

Pertics (szuszogva, szepegve alszik. Nyög álmában és felzokog): Szegény kis Jani, szegény!

(A kályha dübörög.)

Függöny.

A szerző egyéb munkái:

A varázsló kertje. (Novellák.) 1908.

Puccini. (Tanulmány.) 1909.

Délutáni álom. (Novellák.) 1911. A Nyugat kiadása.

Bárdos Artur: Az uj szinpad. Ára 2 kor. 50 fill.
Biró Lajos: Családi tüzhely. Három egyfelvonásos. Ára 2 korona 50 fillér.
Csáth Géza: Délutáni álom. Ára 3 korona.
Elek Artur: Poe Edgar. Két tanulmány. Ára 3 kor.
Gellért Oszkár: Deltánál. Versek. Ára 2 kor. 50 fill.
Gellért Oszkár: Ofélia térdein. Versek. Ára 2 kor.
Hatvany Lajos: Én és a könyvek. Ára 3 korona.
Heltai Jenő: Irók, szinésznők és más csirkefogók. Elbeszélések. Ára 3 korona.
Heltai Jenő versei. Ára 3 korona 50 fillér.
Heltai Jenő Kis meséskönyve. Ára 3 korona.
Ignotus: Kisérletek. Ára 4 korona.
Kabos Ede: Damajanti. Novellák. Ára 3 korona.
F. Kaffka Margit: Csendes válságok. Novellák. Ára 4 korona.
Kemény Simon: Lamentációk, Versek. Ára 2 kor.
Lengyel Géza: Véletlenek. Novellák. Ára 3 kor.
Lengyel Menyhért: Taifun. Dráma. Második, olcsó kiadás. Ára 2 korona 50 fillér.
Lesznai Anna: Hazajáró versek. Versek. Ára 2 korona.
Móricz Zsigmond: Falu. Három szindarab. Ára 3 korona.
Móricz Zsigmond: Harmatos rózsa. Regény. Ára 4 korona.
Móricz Zsigmond: Hét krajcár. Elbeszélések. Második kiadás. Ára 3 korona.
Móricz Zsigmond: Sári biró. Vigjáték. Második kiadás. Ára 2 korona 50 fillér.
Móricz Zsigmond: Sárarany. Regény. Ára 5 kor.
Pásztor Árpád: Budapesttől a Föld körül Budapestig.

NYUGAT KÖNYVTÁR

ZERKESZTIK : FENYŐ MIKSA ÉS HATVANY LAJOS

A NYUGAT KÖNYVTÁR müvészi pro- rammja ugyanaz, melyet a NYUGAT folyóirat nagáénak vall és a müvelt magyar olvasó önség osztatlan tetszésére megvalósitani törek- zik : európai szinvonalu magyar irodalmat terem- teni, szóhoz juttatni mindazokat a törekvéseket — tekintet nélkül politikai hitvallásukra —, melyekben érdekes irói egyéniségek müvészi formában nyilatkoznak meg, egy szóval esztétikai kulturánkat fejleszteni.

A NYUGAT KÖNYVTÁRBAN megjelennek a magyar és világirodalom legjobb termékei, külö- nösen ügyelvén arra, hogy ne csak a népszerüség által jóváhagyott nevek jöjjenek gyüjteményünk- ben, hanem hogy olvasóink megismerkedhesse- nek olyan irókkal is, kiket eddig csak az iro- dalmilag müvelt felső tizezrek körében ismertek és becsültek.

Szépirodalom, tudományos irodalom, a müvészeti kritika minden fajtája, filozófiai irodalom egyaránt képviselve lesz a könyvtárban.

A Nyugat Könyvtár egy-egy száma 30 fillér.

A Nyugat Könyvtárban megjelentek:

1-3. szám. *Gyüjtemény Ady Endre verseiből.*
4. szám. *Móricz Zsigmond: Tragédia. Négy elbeszélés.*
5. szám. *Frank Wedekind: Novellák.*
6-7. szám. *Arthur Schnitzler: Az élet szava.* Forditotta Salgó Ernő. (A Magyar Szinház műsorából.)
8. szám. *Maurice Barrès: Erzsébet királyné.*
9. szám. *Hatvany Lajos: Gyulai Pál estéje.*
10-11. szám. *Ignotus: Szinházi dolgok.*
12. szám. *Ambrus Zoltán: Ifjuság. Elbeszélések.*
13. szám. *Laczkó Géza: Porosz levél Madame de Rothe halála.*
14. szám. *Kleist: O . . . . Marquise.*
15. szám *Csokonai Vitéz Mihály: A' özvegy Karnyóné s két szeleburdiak.* Ady Endre prológusával.
16-17. szám. *Maeterlinck: A kék madár.*
18. szám. *Babits Mihály: Két kritika.*
19. szám. *Bródy Sándor: Lárvák.*
20-21. szám. *Herman Bang: A fehér ház.*
22. szám. *Antonio Fogazzaro: Szétfoszlott idyllek. Ő felsége látogatása.*
23. szám. *Krúdy Gyula: Esti út.*
24. szám. *Karl Schönherr: Hit és szülőföld.* Egy nép tragédiája. Forditotta Telekes Béla.
25. szám. *Csáth Géza: Janika.* Tragikomédia.

Világosság könyvnyomda r.-t., Budapest, VIII. Conti-utca 4. szám.